

Patrick Melrose II

**EDWARD
ST AUBYN**

přeložil Ladislav Nagy

edice angloamerických autorů

ARGO

Patrick Melrose II
Edward St Aubyn

Patrick Melrose II

**EDWARD
ST AUBYN**

přeložil Ladislav Nagy

Vydání bylo podpořeno grantem MK ČR.

Edici angloamerických autorů řídí Petr Onufer

Czech edition © ARGO, 2020

MOTHER'S MILK © Edward St Aubyn 2006

AT LAST © Edward St Aubyn 2011

Translation © Ladislav Nagy, 2020

Commentary © Ladislav Nagy, 2020

ISBN 978-80-257-3321-9 (váz.)

ISBN 978-80-257-3389-9 (e-kniha)

MATEŘSKÉ MLÉKO

Pro Luciana

srpen 2000

Proč se při jeho porodu chovali, jako kdyby ho chtěli zabít? Celé dny ho nenechali usnout, znovu a znovu mu tloukli hlavou o zavřené děložní hrdlo, pupeční šňůru mu omotali kolem krku a škrtili ho s ní. Studenými nůžkami pronikli do matčina břicha, sevřeli mu hlavu a kroutili mu s ní ze strany na stranu. Vytáhli ho z jeho domova a bušili do něj. Svítili mu ostrým světlem do očí a zkoušeli s ním bůhvíco. Vzali ho matce, která ležela polomrtvá na operačním stole. Třeba jim šlwo o to zahubit v něm nostalgii po starém světě. Nejprve ho uvěznil, aby zatoužil po prostoru, a pak dělali, jako že ho chtějí zabít, aby byl za ten prostor vděčný, když se mu ho konečně dostalo, aby byl vděčný i za tuhle hlasitou prázdnotu, ve které jediné, co má, jsou paže matky, jimiž ho ovinuje jako bandáží, ale on už nikdy nebude mít to všechno dohromady, to teplé kolem něj, jež mu bylo vším.

Do nemocničního pokoje dýchalo světlo skrze závěsy. Vzdouvaly se v horkém odpoledním vzduchu, pak zase klesaly k velkému francouzskému oknu a mírnily žár přicházející zvenčí.

Kdosi otevřel dveře, závěsy se vzduly a jejich okraje zčeřily. Volně položené listy papíru zašustily, místnost se rozjasnila a hluk dělníků na nedaleké silnici o něco zesílil. Pak se dveře zabouchly, závěsy si povzdechly a v místnosti se zešeřilo.

„Ale ne, další kytky už ne,“ zaprotestovala matka.

Přes průhledné stěny postýlky připomínající akvárium viděl vše. Dohlíželo na něj lepkavé oko rozevřeného květu

lilie. Občas k němu vánek donesl ostrou vůni frézií a jemu se chtělo ji kýchnutím odehnat. Na matčině noční košili se kapky krve mísily s nánosy temně oranžového pylu.

„Je to od nich tak hezké...“ smála se zesláblostí a zoufalstvím. „Tedy chceš říct, je ve vaně ještě nějaké místo?“

„Ne, už tam máte růže a taky ty další věci.“

„Ach, Bože, to pomýšlení nesnesu. Stovky květin uřezali a nacpali do těch bílých váz jen pro naše potěšení.“ Nedokázala se přestat smát. Po obličejí jí stékaly slzy. „Měli je nechat tam, kde byly, někde na zahradě.“

Sestra pohlédla na rozpis medikace.

„Měla byste si vzít voltaren,“ upozornila ji. „Je lepší tlumit bolest dřív, než se rozjede.“

Sestra poté pohlédla na Roberta a ten v houstnoucím šeru její pohled opětoval.

„Je hodně čilý. A jak si mě prohlíží.“

„Bude v pořádku, že ano?“ otázala se matka a v jejím hlase najednou zazněla obava.

Vyděšený byl ale i Robert. Nežili spolu už sice jako dřív, ale stále je spojovala jistá bezmoc. Byli vrženi na rozbouřené pobřeží. Únavou se nedokázali doplazít na pláž, a tak se jen převalovali na místě, otřesení a oslnění tím, kde se to ocitli. Musel se ovšem ke skutečnosti postavit čelem: byli rozdělení. Uvědomoval si, že jeho matka už tam venku někdy byla. Pro ni to rozbouřené pobřeží představovalo jen novou roli, pro něho nový svět.

Zarážel ho pocit, jako by tam už někdy předtím byl. Od samého počátku věděl, že existuje nějaké venku. Představoval si, že je to jakýsi tlumený vodní svět a on že žije v samém srdci všeho. Jenže zdi se najednou zřítily a on viděl, v jakém chaosu se to vlastně nachází. Jak se jen dokáže na tomhle prosvětleném místě vyhnout dalšímu zmatku? Jak bude moci v téhle tíživé atmosféře, kde ho vzduch bodá do kůže, kopat a otáčet se, jak byl zvyklý?

Včera si myslel, že umírá. Možná měl pravdu a skutečně se to stalo. O všem se dalo pochybovat krom toho, že byl

oddělen od své matky. Teď, když si uvědomoval, že jsou rozdílní, miloval svou matku s novou vnímavostí. Býval jí velmi blízko. Teď po té blízkosti toužil. První okušení této touhy byla ta nejsmutnější věc na světě.

„Ale miláčku, copak se děje?“ zeptala se sestra. „Máme hlad, anebo jen chceme pochovat?“

Sestra ho zvedla z postýlky, přenesla přes průrvu oddělující postýlku od postele a položila do matčiných zhmožděných paží.

„Chvilku ho pochovejte na prsou a pak si zkuste trochu odpočinout. Máte toho oba za sebou za poslední dny dost.“

Byl neutěšitelný zoufalec. S tolika pochybnostmi a s takovou intenzitou nedokázal žít. Vyzvracel mlezivo matce na prsa a v mlhavém okamžiku, jenž bezprostředně následoval, zahlédl záclony vzdouvající se světlem. To ho zaujalo. Tak takhle to tady chodí. Zaujmu člověka různými věcmi, aby zapomněl na to, že je rozdělili.

Nechtěl ten úpadek zas přehánět. Ve starém světě bylo dost stísněně. Ke konci už toužil po tom dostat se ven, nicméně představoval si to jako únik zpět do bezbřehého oceánu mládí, ne jako vyhnání do téhle nehostinné země. Možná by se do toho oceánu mohl vrátit ve svých snech, kdyby mezi ním a minulostí nevisel ten závoj násilí.

Nechal se unášet k sirupovitým hranicím spánku, aniž by věděl, zda jej odnese zpět do plovoucího světa nebo do řeznictví porodnice.

„Chudáček, asi se mu něco ošklivého zdálo,“ prohodila matka a pohládila ho. Jeho pláč postupně zadržával, až ustal.

Políbila ho na čelo a on si uvědomil, že i když už nesdílejí jedno tělo, stále mají stejné myšlenky a pocity. Oklepal se úlevou, zahleděl se na závěsy a pozoroval proudění světla.

Musel nějakou dobu spát, protože mezitím dorazil otec, už zabraný do nějakého tématu, o němž nedokázal přestat mluvit.

„Byl jsem se dneska podívat na pár bytů, ale můžu ti říct, že je to fakt skličující. V Londýně se trh s nemovitostmi naprosto vymkl kontrole. Takže se přikláním k plánu C.“

„Jaký je plán C? Už jsem zapoměla.“

„Zůstaneme, kde jsme, a z kuchyně uděláme další pokoj. Když kuchyni rozdělíme, ze skříně na košťata a věci na uklízení mu uděláme skříň na hračky a postýlku dáme tam, co je teď lednička.“

„A kam dáme věci na uklízení?“

„Nevím – někam je prostě dáme.“

„A ledničku?“

„Tu bysme mohli dát do skříně vedle pračky.“

„Tam se nevejde.“

„Jak to víš?“

„Prostě to vím.“

„To je jedno... nějak to vyřešíme. Snažím se k tomu prostě přistupovat prakticky. Všechno je jinak, když má člověk dítě.“

Otec se naklonil k matce a zašeptal: „Vždycky je tu ještě Skotsko.“

Začal být praktický. Věděl, že jeho žena se synem se topí v tůni zmatku a rozněžnělosti, a on se rozhodl je zachránit. Robert dokázal jeho pocity vycítit.

„Proboha, má tak malinký ručičky,“ prohodil otec. „Vlastně, ještěže tak.“

Nadzvedl malíčkem Robertovu dlaň a políbil ji. „Můžu si ho pochovat?“

Matka mu ho podala. „Dávej pozor na krk, nemá ho pevný, musíš ho podepřít.“

Všichni byli nervózní.

„Takhle?“ Otec mu dlaní podepřel páteř, převzal si ho od matky a vsunul mu dlaň pod hlavu. Robert se pokoušel zachovat klid. Nechtěl rodiče znervóznit ještě víc.

„Tak nějak. Vlastně ani pořádně nevím.“

„Aha... jak to, že to můžeme dělat jen tak bez povolení? I na psa nebo televizi musíš mít povolení. Možná by nám to mohla říct sestra – jak se vlastně jmenuje?“

„Margaret.“

„Mimochodem, kde bude Margaret spát, než odjedeme k matce?“

„Říkala, že se v pohodě vyspí na gauči.“

„Jen by mě zajímalo, jestli bude v pohodě i gauč.“

„Nebud' ošklivej, drží ,chemickou dietu.“

„Úžasný. V tom přítmí jsem to nezaregistroval.“

„Má spoustu zkušeností.“

„To máme všichni.“

„S dětmi.“

„Jo tak, s dětmi.“ Otec svým strništěm poškrábal Roberta na tváři a s mlasknutím ho políbil na ucho.

„Ale my ho zbožňujeme,“ dodala matka a oči se jí zalily slzami. „Cožpak to nestačí?“

„Být zbožňován dvěma nezkušenými rodiči, kteří ani nemají pořádné bydlení? Díky bohu, že má v záloze jednu babičku, která je věčně na dovolené, a druhou, která má příliš práce se záchranou planety, aby pocítovala nějakou závratnou radost z dalšího břemene pro její přírodní bohatství. Matčin dům je už teď přečpaný šamanskými chřestítky, duchovními vůdci a lidmi, co v ,sobě objevili dítě', natož aby se do něj vešlo něco tak dospělého jako skutečné dítě.“

„Budeme v pohodě,“ ujišťovala ho matka. „Už nejsme děti, jsme rodiče.“

„Jsme oboje,“ kontroval otec. „A v tom je ten problém. Víš, co mi onehdy řekla matka? Dítě narozené v rozvinuté zemi spotřebuje dvě stě čtyřicetkrát víc zdrojů než dítě narozené v Bangladéši. Kdybychom prokázali takovou zdrženlivost, že bychom si pořídili dvě stě třicet devět bangladéšských dětí, uvítala by nás s otevřenou náručí, ale tohle gargantuovské západní dítko, které zaplní metry skládky svými jednorázovými plenami a zanedlouho zatouží po osobním počítači, výkonném tak, že by dokázal řídit let na Mars a ještě by si na něm mohlo hrát piškvorky s nějakým virtuálním kámošem v Dubrovniku, tak to její požehnání asi nedostane.“ Otec se odmlčel. „Není ti nic?“ zeptal se matky.

„Nikdy jsem nebyla šťastnější,“ odpověděla mu matka a otřela si lesknoucí tváře hřbetem ruky. „Jen se cítím tak nějak prázdná.“ Navedla ústa novorozeněte k bradavce a to začalo sát. Ústa mu zaplavil tenký pramínek starého domova a opět byli spolu. Cítil tlukot jejího srdce. Zahalili se do klidu připomínajícího nové lůno. Možná je to tady nakonec hezké, jen je těžké se sem dostat.

To bylo zhruba vše, co si Robert pamatoval z prvních dnů svého života. Ty vzpomínky se mu vrátily minulý měsíc, když se mu narodil bratr. Nemohl si být jistý, že něco z toho nebylo řečeno právě minulý měsíc, ale i kdyby ano, připomnělo mu to zkrátka dobu, kterou trávil v porodnici. Ty vzpomínky tedy určitě patří jemu.

Robert byl vlastní minulostí posedlý. Teď mu je pět. Pět – už není novorozeně jako Thomas. Cítil, jak se jeho útlé dětství rozpadá, a uprostřed hlučných gratulací doprovázejících každý z krůčků k plnému občanství slyšel šepot ztráty. Jakmile si ho začala podmaňovat řeč, cosi se začalo dít. Jeho první vzpomínky se odlamovaly jako kusy oranžových skal za jeho zády a řítily se do vše pohlcujícího moře, které zvidavost opětovalo lhostejností. Batolecí věk začalo vymazávat dětství. Chce ho zpátky, jinak to všechno získá Thomas.

Robert se odpojil od rodičů, malého bratra i Margaret a nejistým krokem se vydal přes skaliska k chrastícím kamínkům dolní pláže, přičemž v jedné ruce držel poškrábaný kbelík zdobený skákajícími delfíny. Lesklé oblázky, které vždycky ztmavly, když je běžel ukázat rodičům, už ho nepřitahovaly. Teď hledal takové ty želatinové lentilky z ohlazeného skla skrývající se pod jemným černo-zlatým šterkem na pobřeží. Otec mu říkal, že sklo se dělá z písku, takže vlastně se tak napůl vrátily, odkud přišly.

Dorazil k vodě. Kyblík nechal na vysokém kameni a začal hledat vlnami ohlazené sklo. Voda mu pěnila u kotníků, a jakmile se z pláže stáhla, pozorně zkoumal bublající písek. Ke svému údivu hned pod první vlnou cosi zahlédl, ale

nebyl to jeden z těch světle zelených nebo neprůhledně bílých kamínků, nýbrž vzácný žlutý. Vytáhl ho z písku, následující vlnou z něj omyl špínu a pak tu malou jantarovou ledvinku uchopil dvěma prsty a zvedl ji proti světlu. Ohlédl se na pláž, aby se o svou radost podělil, jenže rodiče se věnovali novorozenci a Margaret cosi hledala v tašce.

Ted, když se vrátila, si už na Margaret vzpomínal velmi jasně. Starala se o něj, když byl mimino. Tehdy to bylo jiné, protože byl stále matčin jedináček. Margaret o sobě ráda říkávala, že je „strašně ukecaná“, ale ve skutečnosti dokázala mluvit jen sama o sobě. Jeho otec o ní říkával, že je „odbornicí na diety“. Netušil sice, co to přesně je, ale podle všeho z toho byla velmi tlustá. Rodiče chtěli ušetřit, tak se rozhodli, že tentokrát si chuťvu nenajmou, nicméně těsně před odjezdem do Francie si to rozmysleli. Málem si to ale rozmysleli ještě jednou, když jim v agentuře řekli, že v takhle krátké lhůtě je k máni pouze Margaret. „Pár rukou navíc se hodí,“ prohlásila tehdy jeho matka. „Jen kdyby k těm rukám nebyla i pusa,“ dodal otec.

Robert se s Margaret poprvé setkal, když ho přivezli z porodnice. Probudil se u rodičů v kuchyni, kde si s ním pohupovala v náručí.

„Jeho výsost jsem přebalila, prdelka mu jen zasvítla.“

„Děkuji vám,“ řekla matka.

Okamžitě vycítil, že Margaret je úplně jiná než matka. Slova se z ní valila jako voda z vypouštěné vany. Jeho matka mluvila nerada, ale když už promluvila, přímo vaši pozornost připoutala.

„Líbí se mu v postýlce?“ ptala se Margaret.

„Já vlastně ani nevím, včera večer byl s námi v posteli.“

Margaret tlumeně zabrblala: „Hmm, tyhle zlozvyky.“

„V postýlce si nemůže zvyknout.“

„Nikdy si nezvyknou, když je člověk bere do postele.“

„Nikdy“ je dlouhá doba. Ještě ve středu večer byl uvnitř mě, takže mám instinktivní potřebu mít ho chvíli vedle sebe – a zvykat ho postupně.“

„No, nerada zpochybňuju vaše instinkty, drahoušku,“ kontrovala Margaret a slova chrlila v okamžiku, kdy se jí utvořila v ústech, „ale během čtyřiceti let zkušeností mi matky opakovaně děkovaly, že jsem jejich dítě položila do postýlky a nechala ho tam. Jedna matka, taková arabská lady, mimochodem velmi milá, mi jednoho dne zavolala do Botley a říká: ‚Margaret, kéž bych vás bývala poslechla a nebrala Yasmin k nám do postele. Teď s ní už nic nesvedu.‘ Chtěla, abych se vrátila, ale já ji musela odmítnout: ‚Příští týden nastupuji do nové práce a odjíždím na jih Francie, rodina tam bude trávit červenec u babičky.‘“

Margaret pohodila hlavou a rázovala po kuchyni, lavina drobků šimrala Roberta na tváři. Matka neříkala nic, ale Margaret mlela dál.

„Kromě toho si myslím, že to není správný vůči tomu dítěti – děti jsou rády, když mají vlastní postýlku. Samozřejmě jsem zvyklá, že o všem rozhoduji já. Ostatně v noci je mám obvykle na starosti já.“

Do místnosti vešel otec a políbil Roberta na čelo.

„Dobré ráno, Margaret,“ pozdravil. „Doufám, že jste se trochu vyspala, protože my ostatní ne.“

„Ano, děkuji, vaše pohovka je celkem pohodlná. Samozřejmě si nebudu stěžovat, až u vaší matky dostanu k dispozici svůj pokoj.“

„To doufám,“ dodal otec. „Jste obě sbalené a připravené vyrazit? Taxi tu bude každou chvíli.“

„No neměla jsem zrovna čas *moc vybalovat*, že? Tedy akorát slamák. Ten jsem vytáhla pro případ, že by tam dole pražilo slunce.“

„Tam dole vždycky praží slunce. S ničím menším než katastrofickým globálním oteplováním by se matka nespokojila.“

„Nám v Botley by trošku toho globálního oteplení vůbec nevadilo.“

„Pokud chcete v Nadaci dostat nějaký dobrý pokoj, tak být vámi si takové poznámky ušetřím.“